

DARE

ta

be

y-y-y

Stotteren

in het voortgezet onderwijs

INFORMATIE VOOR DOCENTEN

YOU!

STIL, STOER OF IS HET STOTTEREN?

Er zijn veel soorten leerlingen. Leerlingen die er altijd zijn en hun huiswerk maken, leerlingen die zeggen waar het op staat, leerlingen die de boel op z'n kop kunnen zetten, leerlingen die extra in de gaten gehouden moeten worden omdat ze problemen hebben, leerlingen die iedereen aan het lachen maken.

Elke docent weet, dat het gedrag vaak niet het gevoelsleven van de leerling weergeeft. De leerling met de grote mond kan juist heel onzeker zijn en de verlegen leerling zingt in zijn vrije tijd misschien wel in een rockband. Per dag ontmoet een docent tientallen leerlingen. Dit maakt het niet gemakkelijk om 'achter het gedrag' te kijken, ook omdat de docent de leerling meestal in groepsverband ziet. De kans is groot dat een docent meerdere malen een leerling met stotteren in de klas heeft gehad zonder dat hij dit wist. Stotteren kan ook goed verstopt worden door ander gedrag te vertonen.

Dit kan zich in het voortgezet onderwijs uiten in:

- Niet of minder praten in bepaalde situaties.
- Zeggen het antwoord niet te weten maar het wel uit te willen schreeuwen.
- Bij een presentatie die gegeven moet worden 'toevallig' afwezig zijn.
- Andere woorden kiezen waardoor het verhaal onduidelijk wordt.
- Opvallend gedrag vertonen.

In het voortgezet onderwijs wil de leerling meestal niet opvallen met zijn kwetsbare kant. Het komt regelmatig voor dat de last van stotteren door de nieuwe omgeving en de puberteit tijdelijk toeneemt. Bij jongeren met stotteren is *vermijdingsgedrag* een vaak gekozen *strategie*.

Stotteren

Stotteren is onvloeidend praten waarbij de persoon een deel van het woord herhaalt of soms helemaal vastzit. Natuurlijk zijn er leerlingen met stotteren die hier zelf geen probleem mee hebben. Het kan ook zijn dat ze door stottertherapie hebben geleerd om hier op een goede manier mee om te gaan. Dan hoeft de docent er na navraag meestal niet veel aandacht aan te besteden.

! *Toch komt het regelmatig voor dat een leerling met stotteren vermijdt om het stotteren te laten horen.*

Voor een klas een presentatie moeten geven en weten dat een gestotterde 'p' op elkaar geperste lippen en bolle wangen kan veroorzaken terwijl klasgenoten je aankijken maakt dat de leerling met stotteren soms liever zegt: 'Ik ga wat vertellen over...' dan dat hij meldt: 'Mijn presentatie gaat over...'

Dit kan een handige oplossing lijken, maar door de angst om te stotteren gaat de focus vooral naar hoe het gezegd wordt en niet naar de inhoud van het verhaal. Daardoor krijgt de leerling soms een lagere beoordeling. De jongere met stotteren kiest er soms liever voor om een onvol-

doende te krijgen door thuis te blijven of door 'iemand uit het groepje' het verhaal te laten doen, dan stotterend of met een verhaal met niet lopende zinnen voor de groep te staan.

Wat kan een docent doen om stotteren te herkennen en de leerling te ondersteunen?

• WETEN wat stotteren is

Stotteren heeft meestal een genetische oorzaak, het komt vaak voor in dezelfde families. Eén procent van de mensen stottert chronisch. Er zijn meer jongens dan meisjes met stotteren. De verhouding is 4:1. Als er stotter-aanleg is hoeft het nog niet naar voren te komen. Stotteren wordt getriggerd door spanning (zowel positief als negatief), snelheid (zowel in spreken als in leven) en belemmeringen (vermoeidheid, heel goed of juist minder goed zijn in spraak en taal).

Er zijn vier soorten stotters:

- *herhalingen*: klanken of lettergrepen worden herhaald;
- *verlengingen*: klanken worden langer gemaakt;
- *blokkades*: klanken worden met extra spierspanning uitgesproken;
- *vermijdingen*: er worden andere woorden gekozen of niets gezegd.

• Het stotteren BESPREKEN met de leerling

Als er een vermoeden is dat een leerling last heeft van stotteren, is het goed om hier het gesprek over aan te gaan. De eerste stap naar een oplossing is openheid en erkenning. Het gevoel dat het onvloeiende spreken er mag zijn, geeft vaak al veel opluchting. Eventueel onderdrukte gevoelens van frustratie, verdriet, boosheid of schaamte over het spreken kunnen naar boven komen. Hier aandacht voor hebben en ruimte aan geven helpt om deze gevoelens te uiten en te erkennen.

- **Samen OPLOSSINGEN vinden om vrijuit spreken te bevorderen**

Er is geen standaardoplossing die voor elke persoon met stotteren werkt. Veel factoren spelen een rol. Soms is het voor een bepaalde periode beter om de leerling te ontzien bij klassikale spreeksituaties. Zeker weten dat de docent geen leesbeurt geeft kan veel rust geven bij de leerling. Zo'n afspraak kan en hoeft natuurlijk niet jarenlang te blijven gelden. Blijf in overleg met de leerling om te kunnen bepalen wat deze nodig heeft en steun de leerling daarin zonder dat het invloed heeft op de schoolprestaties.

Stottertherapie

Als de leerling stottertherapie volgt, is het raadzaam om dit proces te volgen. Stottertherapie heeft een opbouw die afgestemd is op de specifieke persoon. In de eerste fase is de therapie gericht op het identificeren van het stottergedrag (hoe stottert de persoon) en de gedachten en gevoelens die daarbij een rol spelen. Als docent is het belangrijk om te weten dat het in deze fase juist goed is als de leerling zijn stotteren laat zien en horen en hier open over is. Als de leerling dit vrijuit durft, wordt er in een volgende fase een spreektechniek aangeleerd om het spreken aan te sturen naar meer vloeiendheid. Als de leerkracht weet waar de drempels voor de leerling hoog zijn en hoe de spreektechniek klinkt kan de leerling gesteund worden om het geleerde toe te passen.

stotter
FONDS

1.

**VERTEL
DAT JE STOTTERT.**

2.

**ZOEK CONTACT
MET ANDEREN DIE
STOTTEREN.**

3.

**PIEKER JE?
PRAAT EROVER MET
IEMAND BIJ WIE JE JE
VEILIG VOELT.**

4.

**DURF TE PRATEN
EN DOE HET!**

5.

**WEET WAT
STOTTEREN IS.**

6.

**VERTEL ANDEREN
HOE JE WILT DAT ZIJ
REAGEREN.**

7.

**ZEG WAT JE WILT
OOK WANNEER JE
STOTTERT.**

**IK S-S-S
STOTTER**

Meer informatie over stotteren

Voor al uw vragen over stotteren kunt u terecht bij het StotterFonds.

Het StotterFonds is een samenwerkingsverband van de Nederlandse Stotter Vereniging Demosthenes

www.demosthenes.nl

en de Nederlandse Vereniging voor Stottertherapie (NVST)

www.nedverstottertherapie.nl

Het StotterFonds beschikt over veel informatie en voorlichtingsmateriaal.

Postbus 80, 3860 AB Nijkerk

Tel: 030-233 33 36

E-mail: info@stotteren.nl

www.stotteren.nl